

Beslutningsforslag nr. B 32. Fremsat den 15. januar 2008 af udenrigsministeren (Per Stig Møller)

Forslag til folketingsbeslutning

om dansk sømilitært bidrag til ledsagelse af skibe med nødhjælp til Somalia chartret af FN's Verdensfødevareprogram

Folketinget meddeler sit samtykke til, at et dansk sømilitært bidrag stilles til rådighed med henblik på ledsagelse i farvandet omkring Afrikas Horn af skibe med nødhjælp til Somalia chartret af FN's Verdensfødevareprogram.

F. t. beslutn. vedr. ledsagelse af skibe med nødhjælp til Somalia m.v.

I. Danmark har primo november 2007 modtaget en henvendelse fra Frankrig om at overtage ledsagelsen i farvandet omkring Afrikas Horn af skibe med nødhjælp til Somalia chartret af FN's Verdensfødevarerprogram (herefter benævnt World Food Programme, WFP) med det formål at afskrække forsøg fra pirater på at kapre skibene.

Den forværrede humanitære situation i Somalia har resulteret i, at ca. 1,5 million somaliere har behov for nødhjælp for at overleve. Fødevareresituationen i Somalia er meget kritisk og må forventes forværret i løbet af 2008. På grund af situationen på land gennemføres transport af nødhjælp primært ad søvejen. WFP transporterer således næsten 80 pct. af nødhjælpen ad denne kanal. Samtidig har det stigende problem med pirateri i farvandet omkring Afrikas Horn også ramt WFP-transporterne. Dels i form af egentlige piratoverfald – tre WFP-skibe blev overfaldet i 2007 – og dels gennem en markant nedgang i tilgængeligheden af rederier og skibe, der er villige til at påtage sig nødhjælpstransporterne til Somalia samt forøgelse af shippingomkostningerne.

På den baggrund har WFP og International Maritime Organisation (IMO) den 10. juli 2007 udsendt en fælles erklæring, der opfordrer til en mere fokuseret tilgang til problemet, så det undgås, at nødhjælpsforsyningslinjerne til Somalia afskæres. I forlængelse heraf vedtog FN's Sikkerhedsråd resolution 1772 af 20. august 2007 om Somalia med hjemmel i FN-pagtens kapitel VII. Resolutionen udtrykte bekymring over konsekvenserne af pirateri, og bemyndigede den Afrikanske Unions medlemsstater til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at bidrage til at skabe de nødvendige sikkerhedsmæssige forhold med henblik på tilvejebringelse af humanitær bistand. Samtidig opfordrede Sikkerhedsrådet alle FN's medlemsstater med flåde fartøjer og militærfly i området ud for Somalia til at være opmærksomme på tilfælde af pirateri og at træffe passende foranstaltninger til at beskytte den merkantile skibsfart i overensstemmelse med folkeretten, herunder særligt skibe med humanitær nødhjælp.

Den 25. september 2007 meddelte den franske præsident Sarkozy, at Frankrig i en periode vil levere sømilitær ledsagelse af WFP-transporterne. Frankrig har siden medio november 2007 forestået ledsagelsen af nødhjælpstransporterne

fra Mombasa i Kenya til destinationer i Somalia. Ledsagelsen er udmøntet i tæt koordination og efter aftale med WFP og den somaliske regering, som støtter operationen. WFP udtrykker stor tilfredshed med arrangementet, der bidrager til at skabe større forudsigelighed om nødhjælpsleverancerne, hvilket letter arbejdet for både WFP og for de øvrige nødhjælpsaktører i Somalia.

Initiativet er tilrettelagt som en national fransk indsats til støtte for WFP i en tidsbegrænset periode. Der er således ikke tale om en multinational indsats, men om et initiativ, der giver mulighed for, at interesserede lande i en periode kan forestå ledsagelsen af WFP-transporterne. Det franske bidrag består af et større skib samt maritime specialstyrker placeret ombord på de ledsagede skibe.

II. Regeringen finder, at dansk deltagelse i initiativet med et flådeskib og maritime specialstyrker vil kunne medvirke væsentligt til sikring af nødhjælpsforsyninger til Somalia og være i overensstemmelse med regeringens målsætninger om en styrket indsats mod pirateri. Fra dansk side vil der kunne stilles et inspektionsskib af THETIS-klassen (uden helikopter) med maritime specialstyrker samt et nationalt logistisk støtteelement – i alt op til ca. 80 personer – i perioden fra den 14. januar til den 30. april 2008 inklusiv forlægning fra/til Danmark. Det danske bidrag vil være klar i operationsområdet fra starten af februar og vil kunne operere frem til starten af april. I denne periode vil det alene være Danmark, der varetager opgaven med at ledsage WFP-transporterne. Det danske sømilitære kontingent vil være under national dansk kommando.

Det danske sømilitære kontingent vil kunne ledsage op til to WFP-skibe ad gangen. Det er forventningen, at de danske maritime specialstyrker vil opholde sig om bord på de ledsagede skibe i forbindelse med det danske inspektionsskibs ledsagelse heraf i umiddelbar nærhed. Det nationale logistiske støtteelement planlægges placeret i Djibouti.

III. Det sømilitære kontingent vil være undergivet folkeretten. Det følger af folkeretten, at flåde fartøjer frit kan bevæge sig på det åbne hav, herunder ledsage andre skibe. Da operationsområdet i denne sag omfatter såvel det åbne hav som somalisk, kenyansk og tanzaniansk territorialfarvand, og da der forudses udstationeret danske specialstyrker på de af WFP chartrede

skibe, er det imidlertid nødvendigt at tilvejebringe et supplerende folkeretligt grundlag. Dette vil ske gennem indgåelse af et antal bilaterale aftaler, hvorved dels Somalia, Kenya og Tanzania dels flagstaterne for WPF-skibene giver samtykke til den danske sømilitære tilstedeværelse.

FN's havretskonvention indeholder i kapitel VII om det åbne hav en række bestemmelser om flådefartøjers adgang til at træffe foranstaltninger til bl.a. bekæmpelse af pirateri. Disse bestemmelser indebærer adgang for flådefartøjer til at opbringe piratskibe eller skibe, som pirater har bemægtiget sig og har kontrol over samt til at tilbageholde personer om bord på disse skibe. Endvidere er der adgang til at inspicere skibe, der bl.a. mistænkes for at blive anvendt til pirateri. Da alle danske flådefartøjer, der opererer på det åbne hav, folkeretligt kan træffe sådanne foranstaltninger, gælder det også det i beslutningsforslaget omfattede danske styrkebidrag. Herudover vil det danske sømilitære bidrag have mandat til magtanvendelse i selvforsvar af flådebidraget og de ledsagede skibe.

Forsvarets personel vil under udsendelsen være omfattet af forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning.

IV. Forsvarets Efterretningstjeneste har afgivet følgende trusselsvurdering for farvandet ud for Afrikas Horn under hensyntagen til flådebidragets planlagte operationsmønster, hvor det forudsættes, at havneanløb kun finder sted i Djibouti, Kenya og Tanzania:

”FE vurderer, at truslen fra terrorangreb i forbindelse med kystnære operationer er MIDDEL ved Somalia, mens den er LAV ved Kenya og Tanzania. Ved havneanløb er terrortruslen MIDDEL i Kenya og Djibouti, mens den er LAV i Tanzania. På åbent hav vurderer FE, at terrortruslen i hele området er LAV. Generelt vurderer FE, at der INGEN trussel er fra piratangreb mod et dansk flådefartøj i området. FE vurderer dog, at truslen fra piratangreb mod handelsskibe er HØJ i Somalia og Tanzania og MIDDEL i Kenya. FE vurderer, at der INGEN militær trussel er mod et dansk flådebidrag fra Djibouti, Kenya og Tanzania. FE vurderer, at den militære trussel fra Somalias centralregerings sikkerhedsstyrker og militser loyale mod centralregeringen er LAV. FE vurderer, at truslen fra oprørsgrupper i Somalia er MIDDEL ved kystnære operationer. FE vurderer, at truslen fra civile uroligheder mod et dansk sømilitært bidrag er LAV i Kenya,

Tanzania og Djibouti. Den generelle trussel fra civile uroligheder i Kenya er HØJ, mens den er LAV i Tanzania.”

V. Danmark har i 2007 givet 12,8 mio. kr. i humanitær bistand til Somalia gennem Red Barnet og UNICEF, og 36 mio. kr. til nærområdeindsatser i det nordlige Somalia. I december 2007 bidrog Danmark endvidere med fem mio. kr. efter appel fra WFP som fødevarerbistand. Da fødevareremangelen er stigende, forventes den danske humanitære støtte til Somalia at stige i 2008. Danmark støtter herudover med 40 mio. kr. FN-programmer, der skal bistå med en helt nødvendig reformering af rets- og sikkerhedssektoren. Der planlægges desuden bistand til kapacitetsopbygning af både centrale og lokale myndigheder i Somalia.

VI. Regeringen foreslår, at Folketinget meddeler sit samtykke til, at et dansk sømilitært bidrag stilles til rådighed med henblik på ledsagelse i farvandet omkring Afrikas Horn af skibe med nødhjælp til Somalia chartret af WFP. Det danske sømilitære kontingent vil deployere til operationsområdet medio januar 2008, men vil først påbegynde ledsagelsesopgaven, når Folketinget har meddelt sit samtykke.

Regeringen vil løbende vurdere det danske bidrags sammensætning med henblik på at sikre en effektiv opgaveløsning. Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at forlænge bidragets udsendelse eller genindtræde i skibsledsagelsesfunktionen på et senere tidspunkt vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom. Skulle det vise sig hensigtsmæssigt at justere kontingentet væsentligt, eller såfremt der skulle ske en væsentlig ændring i opgavernes karakter eller i operationsområdet, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller på ny forelægge sagen for Folketinget.

VII. Udsendelsen af et inspektionsskib af THETIS-klassen med specialstyrker og nationalt støtteelement i perioden fra 14. januar 2008 til 30. april 2008 inklusiv forlægning fra/til Danmark vurderes at kunne medføre merudgifter på op til ca. 25 mio. kr. i 2008. Merudgifterne afholdes inden for den ramme, der forventes afsat på forslag til finanslov for 2008 til forsvarets internationale operationer på § 35.11.26.10 og medfører ikke, at reserven øges i forhold til det forudsatte på det bortfaldne forslag til finanslov for 2008.

Til beslutningsforslag nr. B 32. Skriftlig fremsættelse (15. januar 2008)

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk sømilitært bidrag til ledsagelse af skibe med nødhjælp til Somalia chartret af FN's Verdensfødevareprogram

(Beslutningsforslag nr. B 32).

Folketinget meddeler sit samtykke til, at Danmark kan imødekomme en henvendelse fra Frankrig om at overtage ledsagelsen i farvandet omkring Afrikas Horn af skibe med nødhjælp til Somalia chartret af FN's Verdensfødevareprogram (herefter benævnt World Food Programme, WFP) med det formål at afskrække forsøg fra pirater på at kapre skibene.

Den forværrede humanitære situation i Somalia har resulteret i, at ca. 1,5 million somaliere har behov for nødhjælp for at overleve. Fødevareresituationen i Somalia er meget kritisk og må forventes forværret i løbet af 2008. På grund af situationen på land gennemføres transport af nødhjælp primært ad søvejen. WFP transporterer således næsten 80 pct. af nødhjælpen via denne kanal. Samtidig er pirateri i farvandet omkring Afrikas Horn et stigende problem. I 2007 blev tre WFP-skibe således overfaldet af pirater, hvilket har medført en markant nedgang i tilgængeligheden af rederier og skibe, der er villige til at påtage sig nødhjælpstransporterne til Somalia samt forøgelse af shippingomkostningerne.

WFP og International Maritime Organisation (IMO) udsendte den 10. juli 2007 en fælles erklæring, der opfordrer til en mere fokuseret til-

gang til problemet, så det undgås, at nødhjælpsforsyningslinjerne til Somalia afskæres. Under henvisning til denne erklæring udtrykte FN i Sikkerhedsrådsresolution 1772 om Somalia af 20. august 2007 vedtaget med hjemmel i FN-pagtens kapitel VII bekymring over konsekvenserne af pirateri, og opfordrede alle FN's medlemsstater med flådefartøjer og militærfly i området ud for Somalia til at være opmærksom på tilfælde af pirateri og at træffe passende foranstaltninger til at beskytte den merkantile skibsfart i overensstemmelse med folkeretten, herunder særligt skibe med humanitær nødhjælp.

Frankrig har siden medio november 2007 forestået ledsagelsen af nødhjælpstransporterne fra Mombasa i Kenya til destinationer i Somalia. Initiativet er tilrettelagt som en national fransk indsats til støtte for WFP i en tidsbegrænset periode. Der er således ikke tale om en multinational indsats, men om et initiativ, der giver mulighed for, at interesserede lande i en periode kan forestå ledsagelsen af WFP-transporterne.

Regeringen finder, at dansk deltagelse i initiativet med et flådeskib og maritime specialstyrker vil kunne medvirke væsentligt til sikring af nødhjælpsforsyninger til Somalia og være i overensstemmelse med regeringens målsætninger om en styrket indsats mod pirateri. Fra dansk side vil der kunne stilles et inspektionsskib af THETIS-klassen (uden helikopter) med maritime specialstyrker samt et nationalt logistisk støtteelement – i alt op til ca. 80 personer – i perioden fra den 14. januar til den 30. april 2008 inklusiv forlægning fra/til Danmark. Det danske sømilitære kontingent vil være under national dansk kommando.